

Welfare Quality hodnotící protokol pro skot se zabývá opatřeními souvisejícími s posouzením dobrých životních podmínek u dojného skotu a skotu ve výkrmu. Protokoly pro skot byly vyvinuty pro intenzivní systémy, ve kterých jsou dojnice více ohroženy zhoršeným welfare.

Plánování návštěvy

Vzhledem k tomu, že záznam dat začíná po ranním dojení, je důležité znát denní režim farmy. Pro plánování návštěvy je třeba předem získat některé základní informace:

- počet skupin laktujících a suchostojných krav a příslušný počet krav ve skupině
- přítomnost suchostojných krav, březích jalovic a laktujících krav
- přítomnost býka ve stádě a možnosti oddělit ho od stáda.
- obvyklé časy pro krmení a dojení
- přístup na pastviny
- datum poslední úpravy paznehtů, návštěva by měla být minimálně 4 týdny poté
- jakékoli možné rušivé činnosti naplánované na den vaší návštěvy na farmě (přeskupení zvířat, návštěva poradce pro chov)
- dostupnost zootechnika během návštěvy
- informace o počtu somatických buněk
- rozložení stájí

Měla by být naplánována schůzka se zootechnikem s ohledem na chod farmy. Hodnotitel musí být seznámen s prostředím farmy (stav kotců/ budov, potenciální body sledování apod.). Mělo by se pokud možno zabránit jakémukoli rušení zvířat. Existuje logické pořadí, v jakém by měly být parametry hodnoceny a které hodnocení mohou být prováděna současně.

Protokol je založen na základě 4 principů, které se dělí do 12 kritérií a měřených parametrů.

princip	Welfare kritérium	parametr
Dobré krmení	1 Absence prolongovaného hladu	tělesná kondice
	2 Absence prolongované žizně	zásobování vodou, čistota napájecího místa, průtok vody a funkčnost
Dobré ustájení	3 Komfort při odpočinku	dobrá lehnutí, narážení do hrazení během leháni, ležení mimo ložnou plochu, čistota těla
	4 Teplotní komfort	----
	5 Snadný pohyb	přítomnost úvazu, přístup ven
Dobré zdraví	6 Absence zranění	kulhání, poškození kůže
	7 Absence nemoci	kašel, výtok z nozder, oční výtok, ztížené dýchání, průjem, výtok z vulvy, počet somatických buněk, úmrtnost, dystokie, ulehnutí
	8 Absence bolesti a indukce bolesti způsobená postupy	špatné odrohování, krácení ocasu
	9 Vyjádření sociálního chování	agonistické chování
Odpovídající chování	10 Vyjádření jiného chování	přístup na pastvinu
	11 Dobrý vztah člověk-zvíře	úniková vzdálenost
	12 Pozitivní emocionální stav	kvalitativní hodnocení chování

Výběr zvířat

Velikost vzorku pro klinické hodnocení závisí na velikosti stáda.

Velikost stáda	Počet hodnocených	Velikost stáda	Počet hodnocených
30	30	170	62
40	30	180	63
50	33	190	64
60	37	200	65
70	41	210	66
80	44	220	67
90	47	230	68
100	49	240	69
110	52	250	70
120	54	260	70
130	55	270	71
140	57	280	72
150	59	290	72
160	60	300	73

Hodnocení

Uváděné parametry jsou hodnoceny převážně podle tříbodové stupnice v rozmezí od 0 do 2. Hodnotící stupnice byly tvořeny tak, že skóre 0 uvádí spokojenost, skóre 1 je uděleno pokud došlo k určitému kompromisu ohledně dobrých životních podmínek a skóre 2 je uděleno v případě, že blahobyt je špatný a nepříjemný. V některých případech se používá stupnice binární (0/2 nebo Ano / Ne).

Přehled hodnocených parametrů

Tělesná kondice (BCS)

Podívejte se na zvíře ze zadu, do oblasti beder a ocasu a posuzujte stav těla zvířat.

Hubené kusy mají v oblasti okolo kořene ocasu prohlubeň. Stejně tak je hluboká prohlubeň mezi páteří a kyčelními kostmi. Konce příčných výběžků obratlů jsou

Představení parametrů hodnocení welfare skotu s využitím protokolu Welfare Quality®

viditelné, kostěný podklad na zádi promínuje.

Pro výpočet skóre jsou započítány pouze velmi hubené krávy.

Zásobování vodou

Zkontrolujte typ vodních zdrojů. V případě otevřených žlabů, změřte délku žlabu nebo spočítejte počet napáječek.

Čistota zdrojů vody /napáječek

Zkontrolujte přítomnost nečistot na vnitřní straně nádrže (např. od výkalů, plísni) a zbarvení vody. Malé množství čerstvého krmení je přijatelné.

Průtočnost

Zkontrolujte množství vody vytékající z napáječky za minutu. Dostatečný průtok vody je v případě miskové napáječky nejméně 10 l/min a v případě koryta 20 l/min.

Funkčnost

Zkontrolujte všechny napáječky, zda pracují správně.

Doba lehnutí

Čas potřebný k lehnutí se zaznamenává v sekundách. Stopování začíná, když je jeden karpální kloub ohnut (před dotykem na zem) a skončí, když je spodní část těla na podestýlce. Lze hodnotit pouze, když zvíře není ničím rušeno. Hodnotí se individuálně, na úrovni stáda se hodnotí průměrná doba lehnutí.

Narážení do hrazení během leháni

Berte v úvahu všechny pohyby, které jsou k lehnutí nutné. Během pokládání může kráva narazit jakoukoliv částí těla do hrazení (obvykle zadní čtvrti nebo bokem). Náraz je vidět nebo slyšet. Nárazy do vybavení stáje jsou zaznamenávány nepřetržitě, nicméně parametr lze hodnotit pouze, když zvíře není ničím rušeno. Hodnocení na úrovni stáda: Vypočítá se procento zvířat, které narazí do vybavení stáje.

Ležení mimo ložnou plochu

Zjistěte počet zvířat, která leží a kolik z nich leží v zadní části na okrajích postýlky nebo zcela mimo ložnou plochu. Hodnocení na úrovni stáda: Vypočítejte poměr ležících mimo ložnou plochu.

Čistota těla (vemene, boků, končetin)

Čistota příslušných částí těla je definována jako množství nečistot, které tvoří: - dolní část zadní končetiny (včetně hlezen) - zadní čtvrti - horní část zadní končetiny, bok a zadní pohled včetně ocasu - vemeno Tyto 3 části se nejprve hodnotí individuálně, na úrovni stáda se hodnotí poměr znečištění jednotlivých oblastí

Posuzujte jednu stranu těla (výběr je náhodný) a ze zadu. Jsou hodnoceny následující oblasti:

- dolní část zadní končetiny (včetně hlezen)
- zadní čtvrti - horní část zadní končetiny, bok a zadní pohled včetně ocasu
- vemeno

Tyto 3 části se nejprve hodnotí individuálně, na úrovni stáda se hodnotí poměr znečištění jednotlivých oblastí.

Přítomnost úvazu

Posuzovatel zkontroluje, zda má hospodářství systém volného (skóre 0) nebo vazného (skóre 2) ustájení.

Přístup do venkovního prostoru nebo na pastvinu

Zeptejte se zootechnika, zda mají laktující dojnice přístup do venkovního výběhu nebo na pastviny a popřípadě zjistěte počet dní za rok a hodin denně, kdy mají tuto možnost.

Kulhání

Hodnotí se volně ustájené dojnice i dojnice ve vazném ustájení, které jsou uvolněny nejméně dvakrát týdně. Kulhání označuje abnormalitu pohybu, což je způsobeno sníženou schopností používat jednu nebo více končetin normálním způsobem. Kulhání se může lišit závažností od snížení schopnosti až k neschopnosti nést hmotnost. Jsou vzaty v úvahu následující atributy chůze:

- načasování kroků
- rytmus
- rovnoměrnost zatížení končetin

Při posuzování by měla všechna zvířata chodit rovně po tvrdém, nekouzavém povrchu. Posuzovatel by je měl prohlížet ze strany a/nebo ze zadu.

Individuální úroveň: skóre 0 - bez kulhání

skóre 1 – kulhání, nedokonalý časový rytmus v kroku tvořící kulhání skóre 2 – těžké kulhání, silná neochota nést váhu na jedné končetině nebo více než jedna postižená končetina Úroveň stáda: počítá se procento zvířat, které nekulhají, procento kulhajících a těžce kulhajících

Poškození kůže (lysá místa, léze nebo otoky)

Zahrnují se pouze změny kůže o minimálním průměru 2 cm a větší. Lysiny jsou oblastí se ztrátou srsti, kůže je nepoškozená. Může se vyskytnout prořídnutí srsti kvůli parazitům, eventuálně hyperkeratóza.

Léze nebo otok mohou být charakterizované jako poškození kůže buď ve formě šupinek, nebo rány nebo

dermatitidy způsobené ektoparazity. Může se projevit úplně nebo částečně chybějící struky nebo poškozením uší v důsledku utržení ušní značky.

Každý kus je prohlížen z jedné strany, systematicky ze zadu dopředu, s výjimkou spodní strany břicha a vnitřní strany nohou, ale včetně vnitřní strany opačné zadní nohy a vemene se struky. Ve většině případů může být zvolena strana, která je viděna nejprve při přiblížení se k zvířeti.

Maximálně "20" je uvedeno, pokud je postižená oblast velká jako ruka. Pokud existují různé kategorie změn na stejném místě (např. otok a léze na jednom kloubu nohy) nebo vzájemně sousedící (např. lysina s lézí uprostřed) všechny tyto změny se započítají.

Kašel

Kašel je definován jako náhlé a hlučné vyloučení vzduchu z plic. Výskyt se zaznamenává současně při hodnocení chování, pozorování probíhá v sekcích stáje o max. 25 kusech. Celkový čistý čas pozorování je 120 minut. Minimální doba pozorování na sekci je 10 minut. Pokud je to možné, měla by být dotčena oblast rozdělena do nejvýše 6 sekci, aby bylo možné opakovat pozorování v druhé hodině. U větších stád může být pozorováno až 12 sekci bez opakování. U velkých stád (přibližně > 250 krav) by měly být zvoleny reprezentativní sekce pokrývající všechny oblasti systému ustájení.

Výtoky z nozder

Tento výtok je definován jako jasně viditelný sekret z nozder, který je průhledný, žlutý až zelený a často husté konzistence.

Na zvíře s výtokem nesmí být saháno. Na základě individuálního hodnocení se vypočítá úroveň stáda, což je procento zvířat s výtokem z nosu.

Oční výtok

Oční výtok je definován jako jasně viditelný sekret (vlhký nebo zaschlý) z oka o délce alespoň 3 cm. Na zvíře s výtokem nesmí být saháno. Na základě individuálního hodnocení se vypočítá úroveň stáda, což je procento zvířat s výtokem z očí.

Ztížené dýchání

Ztížené dýchání je definováno jako hluboké a těžké dýchání. Výdech je podporován svaly trupu, většinou doprovázený výrazným zvukem. Frekvence dýchání může být jen mírně zvýšena.

Na postižené zvíře nesmí být saháno. Zvířata jsou zaznamenána s ohledem na omezená respirační kritéria. Na základě individuálního hodnocení se vypočítá úroveň stáda, což je procento zvířat, která vykazují ztížené dýchání.

Průjem

Průjem je definován jako vodnaté výkaly vyskytující se pod ocasem a po obou stranách ocasu, znečištěná plocha je alespoň velikosti ruky.

Na postižené zvíře nesmí být saháno. Zvířata s příznaky průjmu jsou zaznamenána. Na základě individuálního hodnocení se vypočítá úroveň stáda, což je procento zvířat s příznaky průjmu.

Výtoky z vulvy

Výtok z vulvy je definován jako purulentní výtok z vulvy nebo plaky hnisu na zádi a okolo ocasu, nehodnotí se viskózní hlen u samic v pozdní fázi březosti.

Na postižené zvíře nesmí být saháno. Zvířata s výtokem jsou zaznamenána. Na základě individuálního hodnocení se vypočítá úroveň stáda, vykazující výtok z vulvy.

Počet somatických buněk mléka

Toto opatření se vztahuje na dojnice a vyžaduje zjištění informací od zootechnika.

Údaje o počtu somatických buněk v mléce lze získat z pravidelných rozborů. Vzorky se sbírají od jednotlivých dojnic, hodnotitel si zjistí výsledky z předchozích tří měsíců před návštěvou farmy. Počet somatických buněk větší než 400 000 se považuje za subklinický zánět. Individuální úroveň:

skóre 0 - hodnoty somatických buněk byly v průběhu 3 předchozích měsíců vždy nižší než 400 000 SB/ml skóre 2 - Počet somatických buněk v mléce dosáhl hodnoty 400 000 nebo vyšší Následně se vypočítá procento postižených ve stádě.

Mortalita

Úmrtnost je definována jako "nekontrolovaná" smrt zvířat, započítávají se i případy eutanázie a nouzové porážky.

Zootechnik je dotazována na počet dojnic, které uhynuly na farmě, byly usmrceny kvůli nemoci nebo nevhodám nebo byly nouzově porážky za posledních 12 měsíců. Navíc je požadován průměrný počet dojnic v sekci. Mohou být rovněž použity záznamy zemědělských podniků.

Dystokie

Výskyt dystokie je definován jako počet porodů, kdy byla v posledních 12 měsících vyžadována velká pomoc. Na tento údaj se zeptejte zootechnika, který údaje shromažďuje v záznamech o stádě, rovněž si zjistěte průměrný počet porodů za rok.

Ulehnutí

Výskyt ulehhlých krav je definován jako počet případů ošetřovaných krav během posledních 12 měsíců. Data jsou shromažďována v záznamech o stádu, zootechnik je požádán o poskytnutí počtu ulehnutých krav na farmě za posledních 12 měsíců. Rovněž se zaznamenává průměrný počet dojnic (na ročním základě).

Špatné odrohování

Zootechnik je tázan na problematiku odstraňování rohů a používanou metodu - kauterizací nebo patou s leptadlem, s ohledem na následující položky:

- postupy používané pro odrohování telat a odrohování dospělého skotu
- použití anestetik nebo analgetik

Agonistické chování

Obsahuje více oblastí prvků sociálního chování, ale posuzovány budou pouze agresivní interakce. Pozorování probíhá v sekcích ustájení. Na sekci by nemělo být stanoveno v průměru více než 25 krav. Celková čistá doba pozorování je 120 minut. Minimální doba pozorování na segment je 10 minut.

Agonistické chování se zaznamenává pomocí vzorkování s nepřetržitým chováním, které se vždy zohledňuje. Interakce mezi zvířaty v různých sekcích jsou zaznamenávány, pokud je pozornost pozorovatele momentálně na danou sekci zaměřena. Hodnotte výskyt níže popsaného chování.

Toto chování může zahrnovat údery hlavou a přetlačování se, které může vyústit v boj. Dále může jít o nahánění jedince nebo vyhánění ho z místa, dále se vyskytuje (např. ložná plocha) interakce zahrnující fyzický kontakt jako bití, tahání, zasažení nebo tlačení rohy nebo rohovou základnou silným pohybem. Zvíře, které přijímá rány, se nevzdává své pozice.

Před zahájením sledování chování v sekci se musí zjistit počet zvířat přítomných v sekci a počet ležících zvířat.

Přístup k pastvině

Zjistěte od zootechnika možnost přístupu na pastviny, počet dní v roce a průměrný čas strávený na pastvě za den.

Úniková vzdálenost

Zkouška může začít, když nejméně 75 % krav je zpět ve stáji po dojení.

Postavte se k žlabu, na vzdálenost 2 m před zvířetem, které má být testováno. Ujistěte se, že zvíře si je vědomo vaší přítomnosti. Nemáte-li 2 m před zvířaty, pak zvolte úhel až 45 stupňů a stůjte ve vzdálenosti 2,5 m. Není-li vzdálenost 2,5 m možná, proveďte posouzení, ale zaznamenávejte maximální možnou vzdálenost na záznamovém listu.

Přibližujte se ke zvířeti rychlostí jednoho kroku za sekundu a délkou kroku přibližně 60 cm s ramenem drženým nad hlavou v úhlu přibližně 45 °. Když se blížíte, namířte zadní část ruky k zvířeti. Neďtevejte se do očí zvířete, ale podívejte se na mulec. Pokračujte v chůzi směrem k zvířeti, dokud se neobjeví známky úniku. Definice úniku je v okamžiku, kdy se zvíře pohybuje zpět, otočí hlavu na stranu nebo odtáhne hlavu, aby se dostala ven od krmítka.

V případě úniku je odhalena vzdálenost (= vzdálenost mezi rukou a tlamou v okamžiku stažení) s rozlišením 10 cm (200 cm až 10 cm možné). Pokud dojde k odebrání ve vzdálenosti menší než 10 cm, výsledek testu je ještě 10 cm. Pokud se můžete dotknout nozder, zaznamená se vyhýbavá vzdálenost 0 cm. Sousední zvířata, která reagují na testované zvíře, by měly být testovány později. Aby se snížilo riziko ovlivnění výsledku testu souseda, může být zvoleno každé druhé zvíře.

Jednotlivá úroveň: Vzdálenost v cm (200-0 cm, s rozlišením 10 cm)

Kvalitativní hodnocení chování

Kvalitativní hodnocení chování považuje významnou kvalitu toho, jak se zvířata chovají a komunikují mezi sebou "řečí těla".

Zvolte si jedno až osm pozorovacích míst (v závislosti na členitosti hospodářství). Podívejte se na zvířata, která jsou z tohoto místa dobře vidět a pozorujte jejich činnosti. Je pravděpodobné, že zvířata budou zpočátku neklidná. Celková doba pozorování by neměla překročit 20 minut, takže doba potřebná pro každý pozorovací bod závisí na počtu vybraných pozorovacích bodů.

Když je provedeno pozorování ve všech vybraných bodech a dokončeno, najděte klidné místo a zaškrtněte 20 deskriptorů pomocí vizuální analogové stupnice (VAS).

Každý VAS je definován levým "minimálním" a pravým "maximálním" bodem. "Minimum" znamená, že stav označený tímto výrazem v tomto okamžiku vůbec neexistuje u žádného zvířete, které jste viděli. "Maximální" znamená, že v tomto okamžiku je tento stav výrazně dominantní u všech pozorovaných zvířat. Nepřeskakujte žádný výraz.

Termíny používané pro hodnocení QBA u dojnic jsou: aktivní / frustrovaný / podrážděný / uvolněný/ přátelský/ nevrlý / bázlivý / nudící se / družný/ rozrušený/ hravý / apatický / klidný/ pozitivně naladěný/veselý/ spokojený / živý/ zoufalý/ lhotejný/ zvědavý

Welfare Quality® (2009). Welfare Quality® Assessment protocol for cattle. Welfare Quality® Consortium, Lelystad, Netherlands.

Tento studijní materiál vznikl díky podpoře IVA VFU Brno 2019FVHE/2380/64.